

Voorwoord

2022 was het jaar waarin we stap voor stap de coronamaatregelen achter ons konden laten. . Echter, totaal onvoorzien kwam de oorlog in Oekraïne, met grote consequenties. Niet alleen veel menselijk leed, maar ook stijgende prijzen van energie en grondstoffen. Het maakte ons bewuster van de rol die wij als Wetterskip Fryslân kunnen spelen als het gaat om energie- en klimaatvraagstukken. Op deze terreinen hebben we het afgelopen jaar flinke stappen gezet.

Als het om ons eigen energieverbruik gaat, maakten we een sprong vooruit met het besluit om met de gemeente Súdwest-Fryslân deel te nemen in windpark Nij Hiddum-Houw. We haken bovendien aan bij de Coöperatie Openbare Verlichting & Energie Fryslân (OVEF) om de windstroom in eigen provincie te kunnen distribueren.

Ook op andere fronten werken we aan het opwekken én besparen van energie en het verminderen van ons gebruik van fossiele brandstoffen. Dat doen we bijvoorbeeld door voorbereidingen te treffen voor het plaatsen van nog eens 4300 zonnepanelen bij onze rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's), het getijdgestuurd bedienen van de pompen in zeegemaal Ropta en de overstap van het Woudagemaal op plantaardige HVO-brandstof.

Klimaatprogramma

Het zijn stuk voor stuk maatregelen die aansluiten aan bij het klimaatprogramma Klimaatneutraal en circulair in 2030 dat in 2022 is voltooid (en goedgekeurd in januari 2023). Hiermee werken we toe naar onze doelen: energieneutraal zijn in 2025, CO₂-neutraal in 2030 en volledig circulair in 2050.

Net zo gerelateerd aan het veranderende klimaat zijn de stappen die we hebben gezet bij de totstandkoming van onze Blauwe Omgevingsvisie. Hiervoor gingen we in 2022 samen met de provincie het gesprek aan met de mienskip tijdens zes gebiedsavonden. We belegden ook een speciale avond voor jongeren, de generatie die uiteindelijk nog veel meer te maken krijgt met de consequenties van hevige regenbuien, droogte, bodemdaling, verzilting en zeespiegelstijging.

De praktijk van de afgelopen zomer illustreerde dit. Die was uitzonderlijk droog en zonnig, waardoor we veel IJsselmeerwater moesten inlaten om te voldoen aan de vraag naar oppervlaktewater.

Water en Bodem

Dat we het inspelen op deze ontwikkelingen niet voor ons uit kunnen schuiven, onderschreef het Rijk, met de lancering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) en de 'structurende keuze' dat Water en Bodem voortaan sturend zijn bij ruimtelijke ontwikkelingen. Met de provincie namen we het voortouw voor de Friese uitwerking van deze programma's in gebiedsplannen.

De uitwerking van alle NPLG-opgaven zal straks gestalte moeten krijgen via gebiedsprocessen, een werkvorm waarmee we al volop ervaring opdoen binnen het Veenweideprogramma. Voor het gebied Hegewarren kozen we in 2022 (met de provincie en Smallingerland) voor de inrichtingsvariant Open en Natuurlijk. Aldeboarn-De Deelen kreeg een gebiedscommissie die ondertussen aan een gebiedsplan werkt en in Idzegea is een startnotitie opgesteld.

Deze werkwijze strookt met het participatiebeleid dat eind 2022 onder de titel Samen voor ons water ter inzage is gelegd (en in februari 2023 is vastgesteld). Het past ook bij de uitkomsten van ons reputatieonderzoek (Visie en leiderschap gevraagd). Hierin vragen onze stakeholders van ons dat we een bredere en steviger rol oppakken in de grote maatschappelijke opgaven en onze visie uitdragen over een toekomstbestendig watersysteem en een klimaatbestendig Fryslân.

Dijk- en duinversterking

Ook bij het versterken van onze primaire keringen gaan we gebiedsgericht te werk. De dijk- en duinversterking op Schiermonnikoog bevindt zich in de verkennende fase, waarin we optrekken met gebiedspartners. Op het traject Koehool-Lauwersmeer zijn we al verder onderweg. Hier is de planuitwerkingsfase begonnen waarin we met gebiedspartners werken aan de uitwerking van plannen voor een veilige Waddenzeedijk, gecombineerd met koppelkansen.

In de samenwerking zijn we duidelijk over onze voorwaarden. We trokken ons eind 2022 terug uit de stuurgroep voor het initiatief Holwerd aan Zee, toen vaststond dat het ontwerp niet voldeed aan onze eis dat er concrete afspraken moesten liggen over eigendom, financiële dekking en het toekomstige beheer en onderhoud.

Rioolstelsel

In de waterzuiveringsketen nemen klimaat- en duurzaamheidsmaatregelen een prominente plaats in. We doen ons best om regenwater op steeds meer plaatsen buiten het rioolstelsel te houden en proberen ervoor te zorgen dat via het gezuiverde water minder nutriënten naar oppervlaktewater stromen. We onderzoeken hoe we de uitstroom van chemische microverontreinigingen langs deze zelfde weg kunnen terugdringen. Dit zijn allemaal maatregelen die kunnen bijdragen aan het behalen van de doelen uit de Europese Kaderrichtlijn Water, waarvoor we in oktober een uitvoeringsplan vaststelden voor de jaren 2022-2027.

Beëindiging effluentverrekening

De wijze waarop Wetterskip Fryslân binnenshuis afrekende voor het zuiveringswater dat bij rwzi's in het eigen oppervlaktewater terechtkomt, was dit najaar punt van discussie. Dagelijks en algemeen bestuur stapten af van de zogenaamde 'effluentverrekening', waarbij een deel van de belastinginkomsten uit het Zuiveringsbeheer verschoof naar het Watersysteembeheer.

Voor het eindresultaat van toekomstige begrotingen maakt dit geen verschil, maar voor de deeltarieven voor de zuiveringsheffing en de watersysteemheffing levert dit wel een verschuiving op. In december is afgesproken dat we de algemene reserve voor Watersysteembeheer in 2023 eenmalig aanspreken om de effecten op de watersysteemheffing op te vangen. Het positieve resultaat van € 5,4 miljoen over 2022 biedt hiervoor de ruimte. Een belangrijke oorzaak van dit positieve resultaat is dat we niet alle voorgenomen werk konden uitvoeren door de economische tegenwind. Tekorten aan materiaal en menskracht speelden ons parten. Dat betekent dat we zaken moeten overhevelen naar dit lopende en komende jaren. Ook hier raakten de ontwikkelingen op het wereldtoneel dus ons werk.

Luzette Kroon, Dijkgraaf

Oeds Bijlsma, Secretaris-directeur